

Hugo Blanco: “Jag var varken ’castroistisk gerillasoldat’ eller ’terrorist’”

[Intervju med Hugo Blanco, ur [International Viewpoint](#), 23 november 2020. Intervjun publicerades ursprungligen på spanska den 22 juni 2020 i [La República](#) (Lima). Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Robert Ochoa: Är du medveten om det tumult som orsakades av visningen av dokumentären [Hugo Blanco, Río Profundo](#) [*Hugo Blanco, djup flod*]?

Hugo Blanco: Ja, jag känner till det tumult som orsakades i Peru och internationellt. Och jag är också rörd av de många solidaritetsuttryck som nått mig från flera ställen i Peru och från hela världen. Från personer som leder kamp som ligger nära min, men också från unga människor som tidigare inte har känt till min existens men som nu är intresserade av min levnadsbana av kamp.

Varje dag nås jag och min dotter Carmen av solidaritetsmeddelanden via e-post och andra sociala nätverk. Jag tackar för alla dessa solidaritetsuttryck, inklusive de från personer, fackföreningar och organisationer som har tagit ställning. Ännu en gång får jag tröst av den nationella och internationella solidariteten, precis som var fallet på 1960-talet då jag hotades av dödsstraff under rättegången och när jag satt fängslad i Arequipa och El Frontón. Och även under de försök att undanröja eller svartmåla mig som ägde rum senare, till exempel på 1980-talet.

RO: Tyckte du om dokumentären?

HB: Dokumentären är uppbyggd utifrån en ung kvinnas synvinkel, en kvinna vars liv påverkades lika mycket av kampen för jord, indirekt via sin fars berättelser, som av de blodiga historiska processerna under åren 1980-1990.

Således utgår dokumentären från regissörens uppfattningar, men samtidigt bidrar den till att rädda delar av historien om gemensam kamp i Peru och hjälper nya generationer att få reda på historien om denna kamp som normalt inte lärs ut i skolan. Det är därför mycket viktigt att, precis som har skett under de senaste månaderna, dokumentären visas på landsbygden och på platser i landet, så att unga människor förstår att deras förfäders gemensamma kamp har öppnat upp för deras rättigheter. Det står i motsättning till de sektorer, som även de har för avsikt att bekämpa orättvisor tror att de äger ”sanningen” och försöker tvinga igenom den med våld.

Det som jag personligen anser vara viktigast under min levnadsbana är kampen för att jorden ska tillhöra de som brukar den, att organisera kampen på ett demokratiskt sätt genom att ta besluten vid möten och kravet på värdighet för ursprungs- och bondebefolkningen. Och det är också viktigt att komma ihåg vilka konsekvenser denna kamp får för samhällsaktivister, i mitt fall det långa fängelsestraffet på anstalten på ön El Frontón.

Men till skillnad från Malena Martínez är jag varken regissör eller bibliotekarie. Så hon är den som vet varför hon tog med vissa aspekter i filmen och inte andra. Och jag uppskattar att dokumentären också öppnade för reflektioner och diskussioner om dessa processer. Precis som intervjuer som

denna, som låter mig säga vad jag anser vara viktigt.

RO: Pensionerade soldater ifrågasätter att dokumentären visas och kallar den ”ett försvarstal för terrorism” och kallar dig en ”castroistisk gerillasoldat”. Hur vill du svara dem?

HB: Jag skulle vilja klargöra att jag varken var en ”castroistisk gerillasoldat” eller ”terrorist”. De kollektiva processer jag deltog i var en reaktion på missförhållandena för och utnyttjandet av bönderna i La Convención, och mot polisens tjänstvillighet mot de feodalliknande latifundisterna, som missbrukade sin makt och utövade våld mot bönderna. Så församlingen av delegater från urfolksbönderna i provinsen La Convención (Cusco-området) beslutade att organisera ett väpnat självförsvar, och denna församling utsåg demokratiskt mig att leda självförsvaret.

Quechueabönderna i Böndernas provinsfederation i La Convención och Lares (FEPCACYL) påbörjade en jordbruksreform som avskaffade de halvfeodala latifundierna, och överlämnade jorden till de som brukar den. När ursprungsfolk och andra bönder i de peruanska högländerna såg detta, började eller fortsatte de också med sin respektive kamp för rätten till jord och mot systemet med stora gods.

RO: För ett år sedan firade vi 50-årsminnet av Velascos jordreform. Om du speciellt kämpade för denna reform, varför deporterades du då av general Velasco?¹

HB: Som jag berättade inledde Quechueabönderna i Böndernas provinsfederation i La Convención och Lares (FEPCACYL) jordbruksreformen som avskaffade de halvfeodala latifundierna och överlämnade jorden till de som brukar den.

Dessa händelser inspirerade andra ursprungsfolk och bönder i de peruanska högländerna att börja ta tillbaka mark från de stora jordägarna, som i århundraden hade lagt beslag på ursprungsfolkens mark.

Inför dessa processer, som hotade att kullkasta och övermannas systemet, försökte general Velasco hitta en lösning som inte hotade den grundläggande orsaken till jordproblemet, ett historiskt problem på den amerikanska kontinenten sedan invasionen och erövringen. Således inledde han en jordbruksreform, det vill säga omfördelning av jorden, men i förbund med de stora jordägarna.

Velasco försvarade alltså det kapitalistiska systemets intressen, som ville bli av med de feodala resterna för att övergå till ett system för jord användning som passade kapitalismen bättre. Men jag lydde bondeorganisationernas order, och de ville att marken inte bara skulle brukas utan också organiseras enligt deras egna kriterier, troligen inspirerade av historiska former för att organisera jordbruket.

Jag jagades och arresterades under presidenten Belaunde Terry.² Sedan blev general Velasco president med hjälp av en kupp. Efter en tid gav han mig och andra kamrater som hade kämpat för rätten till jord amnesti. Men på grund av min vägran att samarbeta med hans regering tvingade han mig att bo i Lima och inte återvända till bergen. Ett straff för någon vars bas för kampen är på landsbygden. Troligen var Velasco rädd för att jag åter skulle dras med i böndernas kamp.

I och med att jag inte gick med på denna åtgärd valde han att deportera mig, vilket är mot konstitutionen eftersom man inte kan deportera medborgare från deras eget land.

1 Juan Velasco Alvarado (1910-1977): peruansk general, president 1968-1975.

2 Fernando Belaunde Terry (1912-2002): peruansk politiker, två gånger vald till president (1963-1968, 1980-1985).

RO: Anser du att den här reformen har fungerat?

HB: Velascos jordbruksreform har bara fungerat delvis. Inte bara för att omfördelningen och den nya organiseringen av jorden genomfördes vertikalt, utefter de statliga jordbrukstjänstemännens kriterier, utan också för att bönderna var tvungna att betala de som tagit jorden från dem, erövrarnas ättlingar, för sin egen jord. Bönder som hade arbetat som oavlönade trälar tvingades betala för sin jord, och blev således utan pengar till verktyg, utsäde, gödsel, utbildning av barnen, mediciner, etc.

Senare genomfördes en nyliberal motreform, som innebar att även om storgodsen som sådana inte längre existerar, så är det idag jordbruksexporterande företag – speciellt vid kusten – som kontrollerar enorma jordområden. Jorden brukas inte för att tillfredsställa peruanernas behov av mat, utan för att ge mat till andra länder. I Peru, som ligger mitt i Anderna – historiskt en av världens jordbrukscentrum, med inhemska livsmedel som potatis, quinoa, majs, etc. – lider således vår befolkning av undernäring. Och det äger rum på ett skandalöst och mycket omfattande sätt i jordbruksområdena.

RO: Historikern och arkeologen Luis Guillermo Lumbreras berättade i en intervju nyligen att "Velasco motsvarade en internationell strategi för att förhindra processer som den som ägde rum i Peru med Sendero Luminoso.³ Det var inte ett rent peruanskt initiativ. I själva verket byggde vi en plattform för statliga aktioner för att försöka hindra viktiga folkliga krav från att lyckas. Ett av dessa krav var frågan om olja, om jordreform...". Delar du denna uppfattning?

HB: Jag delar denna analys. Det fanns en tid då det kapitalistiska systemet insåg att den orättvisa och ojämlika fördelningen av mark i Latinamerika skulle kunna leda till många och samordnade sociala explosioner, och att det borde undvikas. De insåg att kampen för jord blev starkare på flera platser i Latinamerika, den här gången inte vara på basis av den orättvisa tillgången till mark, utan också inspirerad av den kubanska revolutionen, som några månader efter att den började tog initiativ till en jordbruksreform.

Så antingen genomförde de själva jordreformer under regeringens kontroll, eller så riskerade de jordreformer som inte skulle begränsa sig till det, utan kunde utvecklas till revolutioner som inte bara skulle utmana ojämlikhet gällande jordäggande, utan kanske också ifrågasätta ojämlikheter på alla nivåer.

Det är därför de under 1960- och 1970-talen i land efter land skyndade sig eller "pressades" att genomföra jordreformer som delvis mildrade orättvisorna på landsbygden och på så sätt bromsade böndernas kamp.

RO: En personlig fråga. Varför befinner du dig i Sverige och inte i Mexiko?

HB: Min son Marco David och hans partner, som bor i Tyskland, skulle få barn. Min partner Ana och jag ville vara där då. Innan mitt barnbarn föddes tog jag chansen att besöka min dotter Carmen som bor i Sverige. Men några dagar innan jag kom till Sverige bröt pandemin ut, och jag stannar här tills världens hälsosituation har normaliserats så jag kan återvända till Mexiko där min partner bor. Med tanke på min ålder tillhör jag den grupp som löper störst risker och det vore inte alls förnuftigt

³ Sendero Luminoso: Partido comunista de Peru-Sendero Luminoso (PCP-SL), maoistisk organisation, som grundades på 1970-talet av Abimael Gúzman (alias ordförande Gonzalo). Inledde väpnad kamp 1980.

att resa just nu.

RO: När var senaste gången du var i Cusco?

HB: Jag gjorde ett kort besök förra året, och fram till för tre år sedan bodde jag i Lima så då kunde jag resa dit ofta. Jag gillar verkligen Cusco, som är som min mor, och jag minns en sång på quechua, som jag lärde mig när jag var barn: ”Qosqo llaqta / Ohapayq mamay / Inka yawarniq samisqan”.⁴

RO: Håller du kontakt med bönderna som du kämpade med i La Convención?

HB: För ungefär 6 år sedan firade jag min 80-årsdag med att promenera på ställen som är symboliska för denna kamp och besökte mina kamrater från La Convención. Det var mycket viktigt för mig. Tyvärr behärskar många bönder från min generation, som jag har kämpat tillsammans med, inte internet, men ibland när deras barn eller barnbarn kommunicerar med mig skickar de meddelanden från dem till mig. Nyligen fick jag via ett av Gerardo Carpios barnbarn det mycket smärtsamma beskedet att han hade dött. Han var en av de som kämpade med mig i självförsvarenheterna.

Och efter det tumult som dokumentären har orsakat, har flera barnbarn till mina vapenbröder i La Convención kontaktat mig, eftersom de också ser dessa angrepp som angrepp på sina fäder och far- och morfäder. Unga människor från andra ställen har också kontaktat mig, barn till personer som jag har kämpat tillsammans med, antingen kring jordfrågor som i Puno på 1980-talet eller under kamp mot gruvbrytning: i Ayabaca och Tambogrande, i Piura, Celendin y Bambarca, i Cajamarca, på olika ställen i Cusco-området som till exempel Espinar, Valle de Tamba i Arequipa, etc. De kontaktar mig och berättar att de minns mig från det de var barn eller att deras fäder har sagt till dem att de kände mig och ibland berättar de att de också är indragna i kamp nu, budskap som väcker förhoppningar i mig för framtiden. Exempelvis uttalade byggnadsarbetarnas förenade fackförening i La Convención för några dagar sedan sitt stöd till mig. Jag antar att söner eller barnbarn till de som kämpade med mig om jord är medlemmar i denna fackförening eller att dessa ungdomar bär med sig det kollektiva minnet.

RO: Vad skulle du rekommendera för det peruanska vänstern?

HB: Jag skulle rekommendera att de knyter samman den traditionella samhällskampen med kampen till försvar för Pachamama.⁵ Denna kamp försvara själva livet och borde omfatta alla som påverkas av systemet. Kapitalismen begår överallt systematiska mord på ekosystemen, och dessa angrepp hotar livets fortplantning och dess fortsättning. Skogsbränder, vattenbrist och förgiftning, naturkatastrofer och möjligen också denna pandemi är resultatet av det nuvarande systemets förakt för livet. Det är därför jag skulle rekommendera vänstern att, om den inte redan gör det, förena den samhällskamp som vänstern alltid har lett med kampen för att försvara Pachamama. För detta rekommenderar jag att de håller möten med olika sektorer bland de förtryckta, där vi visar hur allt hänger ihop och är förenat. Livet är en levande vävnad och det är dags att vänsterpartierna försvarar hela denna levande vävnad. Och för övrigt skulle jag också rekommendera dem att lyssna på och lära från de olika kamperna och respektera dem. Det betyder att överge de dogmer och den vertikalism som kännetecknar den traditionella vänstern.

⁴ ”Staden Cusco/ mäktiga moder / fylld med Inkablod”.

⁵ Pachamama (Moder jord): jordgudinna i det gamla Inkarikets ursprungskultur (Aymara- och Quechuafolken).

RO: Stämmer det att du var medlem i APRA⁶ innan du blev medlem i ett trotskistiskt parti?

HB: Jag var aldrig aktiv i APRA, men min äldre syster och bror, Luisa och Oscar, tillhörde det, och utsattes av det skälet för förtryck. Så när jag var mycket ung sympatiserade jag också med APRA när det fortfarande var ett antiimperialistiskt parti och innan det förföll och gjorde en högersväng, men jag gick aldrig med i partiet.

RO: Pandemin har satt ljuset på den peruanska statens enorma sociala ojämlikheter och osäkerhet. Hur ser du på Peru just innan firandet av 200-årsminnet av självständigheten?

HB: Till att börja med skulle jag, precis som radikala sektorer i många delar av Latinamerika där det redan gått 200 år sedan det republikanska skedet började, säga: ”Det finns absolut ingenting att fira.”

Å ena sidan fortsätter orättvisorna mot ursprungsfolk och afro-ättlingar, stora delar av de latinamerikanska samhällena är fortfarande kastade i fattigdom, i och med att de fördrivningar, plundringar och mord på ekosystem som påbörjades för 500 år sedan fortsätter. Det gör också den ojämna fördelningen av jord och vatten, som är avgörande för uppehållet. Rasism och förvärrad masochism etc., fortsätter också.

Det är därför våra länder ingalunda är ”självständiga”, men idag styrs de inte av något kolonialistiskt land, utan av Världsbanken, Internationella valutafonden och de multinationella företag som plundrar planeten.

”Självständigheten” var politisk självständighet från Spanien, för vilket vi var en koloni. Men vi är fortfarande inneslutna i ett orättvist globalt maktsystem som behandlar oss som en koloni till de tidigare nämnda företagen och de internationella organisationerna. I våra samhällen vidmakthålls dessutom ett koloniserat och koloniserande sätt att se på inte bara Pachamama, utan också på de varelser som lever där, inklusive folket.

RO: Du har haft ett liv som man kunde göra en film om. Ångrar du något i din politiska bana?

HB: Jag har nog gjort massor av misstag, men jag ångrar inget. För när det hände så gjorde jag det utan att veta att jag hade fel.

Peru tidslinje 1900-1979

1911

Den amerikanske arkeologen Hiram Bingham upptäcker staden Machu Picchu.

1958

Den 27 april möttes Richard Nixon av studentdemonstrationer i Lima. Nixon tvingades återvända till sin bil i en skur av projektiler.

1960

Vid sin återkomst från Argentina återvände Hugo Blanco till Cusco och arbetade på en hacienda i dalen La Convención. Landsbygden hade en halvfeodal regim som ärvts från kolonialismen. I

⁶ APRA: Amerikanska folkligt revolutionära alliansen, peruanskt politiskt parti med anti-imperialistiskt ursprung, som 1924 grundades av Victor Haya de la Torre.

utbyte mot tillstånd att odla en jordlott, krävde ägaren att bönderna skulle arbeta på haciendan och utföra alla möjliga sorters hushållssysslor. Bondefackföreningen utlyste en obegränsad strejk som möttes av ett våldsamt motstånd från jordägarna och utlöste skapandet av självförsvarsstrukturer.

1962

Hugo Blanco organiserade bondeförbund i dalen La Convención. Han blev ordförande för Arbetarfederationen i Cusco.

Den Castrovänliga rörelsen MIR (Revolutionära vänsterrörelsen) bildas.

1963

Fernando Belaunde Terry blev president (fram till 1968). Kommunistpartiet bidrog till valet av honom.

I maj togs Hugo till fånga efter ett angrepp på en av civilgardets kaserner.

1966

I september ställdes Hugo Blanco, trotskistisk aktivist och ledare för en organisation för fattigbönder inför en militärdomstol. Han dömdes till döden efter att två poliser hade dödats under en demonstration. Under rättegången genomförde Hugo ett lysande försvar. En försvarskampanj för honom lyckades stoppa det dödsstraff som domstolen säkert skulle ha utdömt om inte världsoptionen hade väckts och mobiliserats. Tack vare en världsomspännande kampanj som startades av Fjärde internationalen och samlade många anhängare (Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Isaac Deutscher, Bertrand Russell, etc.) undkom Hugo Blanco dödsstraffet och dömdes till 25 års fängelse.

1968

Efter en militärkupp den 3 oktober blev Velazco Alvarado president i Peru (fram till 1975). Han nationaliserade oljesektorn, begränsade pressfriheten och nationaliserade centrala delar av ekonomin (fiske, gruvor, telekommunikationer, energi, och grupperade samman dem i statligt förvaltade konglomerat).

Växelkursen och utrikeshandeln kontrollerades hårt.

Han upprättade en samverkan med Sovjetunionen och Kuba.

1969

I juni genomfördes en jordbruksreform med målet att avskaffa de stora haciendorna med hjälp av expropriering mot kompensation. Men bönderna som hade varit oavlönade trälars tvingades betala för sin mark, och blev således utan pengar till verktyg, utsäde, gödsel, utbildning av sina barn, mediciner, etc.

1970

Hugo Blanco frigavs av general General Juan Velasco Alvarados regim, som sökte stöd från den peruanska vänstern.

1971

Gruvlagstiftning som återställde ett fullständigt ägande av marken till staten. Statligt monopol på marknadsföring av gruvprodukter. Två stora amerikanska grupper exproprierades.

Hugo Blanco deporterades till Mexiko. Han levde då i Chile.

1972

Allmän lag om utbildning. Läs- och skrivkunnighet.

1973

I den viktiga fiskesektorn beslutade juntan i maj att ta över fiskmjöls- och fiskoljeindustrin genom att skapa ett nationellt företag.

Ekonomisk kris.

1974

En strejk bland anställda på den stora tidningen *El Comercio* ledde till att pressen nationaliserades.

1975

General Francisco Morales Bermúdez bildade regering (fram till 1980).

Politik av ”gradvisa förändringar”, bestående av att återinföra kapital och återuppliva små och medelstora industrier. Återgång till ekonomisk liberalism.

1977

En generalstrejk skakade Francisco Morales Bermúdez’ regering.

1978

Hugo Blanco återvände till Peru och valdes in i den konstituerande församlingen som representant för Frente obrero, campesino, estudiantil y popular (FOCEP) [Arbetar-, bonde-, student- och folkliga fronten].